Vlaanderen
is toerisme

TOERISME VLAANDEREN PROGRAMMA ECOLOGISCHE DUURZAAMHEID

1. Inleiding

Duurzaamheid zit verweven in onze visie *Reizen naar Morgen*. Als toeristische organisatie willen we niet alleen bijdragen aan een leefbare planeet, maar ook zelf het goede voorbeeld geven.

In 2021 en 2022 werkten we aan een duurzaamheidsplan voor onze organisatie. In 2024 hebben we, met de nieuwe beleidsperiode in het vooruitzicht, dat plan herbekeken en afgestemd op nieuwe inzichten en de noden van vandaag.

Vanaf 2025 schakelen we, op basis van de beleidsnota 2025-2029, een versnelling hoger. Met een nieuwe interne structuur en een duidelijke focus willen we Vlaanderen helpen uitgroeien tot een klimaatbestendige bestemming. Tegelijk zetten we in op de verduurzaming van onze eigen werking.

2. Waar gaan we voor?

We willen:

- **Vlaanderen klimaatbestendig maken** als toeristische bestemming.
- **Onze eigen organisatie verduurzamen**, in lijn met Vlaamse en Europese doelstellingen.

We ondertekenden de **Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism**. Daarmee engageren we ons tot:

- **50% minder uitstoot van broeikasgassen tegen 2030**
- **Netto-nuluitstoot ten laatste tegen 2050**

Onze ecologische doelen sluiten aan bij de bredere Vlaamse en Europese ambities, waaronder:

- Een **30% lagere materiaalvoetafdruk** in Vlaanderen tegen 2030 (t.o.v. 2010)
- **Aanpassing aan de impact van klimaatverandering**
- Inzet op de **EU Green Deal**-principes

Voor onze **interne werking** volgen we het **Interne Klimaatplan** van de Vlaamse overheid:

- **-55% uitstoot** tegen 2030 voor gebouwen, installaties en binnenlandse verplaatsingen
- **Netto nuluitstoot tegen 2045**

We breiden interne actie uit met zaken die specifiek zijn voor ons agentschap (reizen, events organiseren,...)

3. Hoe pakken we dit aan?

We focussen op bestemming en interne organisatie. De 5 pijlers van de Glasgow Declaration zijn hierbij onze gids.

Measure

We meten onze ecologische impact om te begrijpen waar en hoe we kunnen verbeteren. Zonder goede data is er geen doeltreffend beleid mogelijk.

Bestemming

Actie	Status	Meer informatie
We meten de uitstoot gegenereerd door de 10 grootste toeristische markten die naar Vlaanderen komen.	Lopend/geïntegreerd in onze werking	Samen met Breda University berekenden we de uitstoot van de 10 grootste toeristische markten. Die cijfers zijn opgenomen in onze bestemmingsbarometer.
We breiden het onderzoek naar de uitstoot door bezoekers uit in samenwerking met de 3DHUB en ETC	In ontwikkeling	Binnen het D3HUB Competence Center werkt Toerisme Vlaanderen actief mee aan het in kaart brengen van de impact van toerisme. Als lid van de klimaatgroep Chapter Earth van de European Travel Commission werkt Toerisme Vlaanderen mee aan het in kaart brengen van de uitstoot van broeikasgassen door toerisme in de EU.
We schatten de uitstoot in van cruiseschepen in Vlaanderen.	Afgerond	In het kader van het onderzoek naar de impact van zee- en riviercruisetoerisme werd de uitstoot van broeikasgassen van alle schepen in 2019 in kaart gebracht.
We engageren ons om jaarlijks deel te nemen aan de GDS-Index en algemene indicatoren zoals waterverbruik, waterzuivering, afvalproductie per inwoner, groene ruimte per 100.000 inwoners en stroomverbruik in Vlaanderen op te volgen.	Lopend	Sinds 2019 neemt Toerisme Vlaanderen deel aan de Global Destination Sustainability-Index. Op basis van meer dan 70 indicatoren krijgt onze organisatie een score voor haar duurzaamheidsinspanningen. De werkpunten vanuit de index worden indien mogelijk

		telkens opgenomen en aangepakt tegen de volgende deelname.
Via een transitieproject om toeristische ondernemingen te verduurzamen verzamelen we gegevens over de ecologische voetafdruk van toerisme in Vlaanderen.	In ontwikkeling	Het transitieproject om de toeristische sector te informeren, inspireren en begeleiden krijgt stilaan vorm. Momenteel wordt een analyse gemaakt van de connectie met mogelijke online tools.
We verkrijgen meer inzicht in de impact van klimaatverandering op toerisme en omgekeerd.	Gepland	Dit onderdeel maakt deel uit van een project dat in het kader van de Interreg NWE Call 5 werd ingediend. Indien deze middelen beschikbaar worden gesteld, dan zal Toerisme Vlaanderen samen met haar consortium partners dit onderdeel ontwikkelen.
We meten de impact van de evenementen die we ondersteunen.	Lopend	Voor de evenementen die via Event Flanders worden ondersteund, worden duurzaamheidsrapporten opgesteld. Deze rapporten informeren over de impact van het event en hoe die verlaagd werd en nog kan worden in de toekomst.

Interne organisatie

Actie	Status	Meer informatie
We meten de uitstoot van broeikasgassen van onze gebouwen en installaties.	Lopend	De uitstoot van onze gebouwen en installaties wordt nauwkeurig bijgehouden in de Terra Databank, het online platform voor het uitwisselen van vastgoedgegevens van de entiteiten van de Vlaamse overheid
We meten de uitstoot van onze binnenlandse dienstverplaatsingen.	Lopend	De uitstoot van onze binnenlandse dienstverplaatsingen wordt gemonitord door het Departement Omgeving,

		onder andere op basis van gedeclareerde kilometers.
We meten de uitstoot van onze buitenlandse dienstverplaatsingen.	In ontwikkeling	Toerisme Vlaanderen ontwikkelt momenteel een dashboard waarin de impact van onze buitenlandse dienstreizen in kaart wordt gebracht.
We meten de ecologische voetafdruk van onze eigen evenementen.	Lopend	Via de My Impact Tool werden in 2024 de eerste rapporten opgemaakt over de ecologische impact van onze eigen events. Die inzichten worden nu verder meegenomen in de 'carbon footprint' werkgroep voor onze Congressen & Events werking.

Decarbonise

We verminderen actief onze uitstoot van broeikasgassen. Dit is cruciaal om klimaatverandering af te remmen.

Bestemming

Actie	Status	Meer informatie
We maken richtlijnen op voor meer duurzame pers- en famtrips.	In ontwikkeling	Deze richtlijnen bevatten de aspecten mobiliteit, accommodatie, activiteiten, catering en communicatie. De oplevering gebeurt in 2025.
We zetten in op samenwerking met touroperators die duurzamere reizen organiseren naar Vlaanderen.	Lopend	Onze trade collega's uit binnen- en buitenland gaan samenwerkingen aan met onder andere touroperators die trein- en fietsreizen naar Vlaanderen aanbieden.
We zetten een transitieproject op om toeristische ondernemers in Vlaanderen te ondersteunen in verduurzamen.	In ontwikkeling	Het transitieproject om de toeristische sector te informeren, inspireren en begeleiden krijgt stilaan vorm. Momenteel wordt een analyse gemaakt van de connectie met mogelijke online tools.
We zetten onze logiessubsidies in in het kader van energiebesparende maatregelen.	Lopend	Voor het derde jaar op rij kunnen logies subsidies aanvragen in het kader van energiebesparende

		maatregelen. In 2023 was ook waterbesparing onderdeel van de subsidies.
Via ons fietsthema bevorderen we een bezoek aan bestemming Vlaanderen per fiets.	Geïntegreerd in onze werking	Via het thema fietsen zetten we in op sportief en recreatief fietsen. Een paar voorbeelden: Samen met partners werden de Icoonroutes uitgewerkt, om lange afstandsfietsen in Vlaanderen te bevorderen. Via Relancemiddelen werd ook een boost gegeven aan fietsinfrastructuur- en beleving.
We maken een duurzaamheidsroadmap op voor congressen en events in Vlaanderen.	Ongoing/in development	Tussen juni 2024 en februari 2025 zette Flanders Convention Bureau een traject op om een duurzaamheidsstappenplan voor de congressector te ontwikkelen. Op basis van deze roadmap zijn werkgroepen gestart om acties op te starten rond drie aspecten: catering, carbon footprint en toegankelijkheid.
We organiseren events voor onze sector waar ecologische en sociale duurzaamheid een centrale plaats krijgen.	Lopend	Onze Meet in Flanders Academy, toegankelijk voor de hele MICE sector in Vlaanderen, stond in 2023 in het teken van ecologische duurzaamheid. In 2024 lag de focus op toegankelijkheid.
Via ons culinair thema dragen we bij aan de Vlaamse voedselstrategie en de Vlaamse Green Deal Eiwitshift.	In ontwikkeling	Toerisme Vlaanderen heeft de Eiwitshift ondertekend en wil daarmee de verschuiving naar het eten van meer plantaardige eiwitten ondersteunen. Onze organisatie werkt samen met departement omgeving om de verder mogelijkheden te bekijken.
Via ons natuurthema zetten we in op activiteiten met een kleine ecologische voetafdruk. We zorgen voor inspiratie door de opmaak van onze gids 'Te gast in het landschap'.	Lopend/geïntegreerd in onze werking	Alle activiteiten binnen het thema Natuur vertrekken vanuit het Nature First principe. Als bezoekers, bewoner en ondernemer ben je altijd te gast in het landschap. Daarom werd de

		inspiratiegids 'Te gast in het landschap' gemaakt als leidraad.
We versterken het verhaal van duurzaamheidscertificering van ons aanbod in Vlaanderen, samen met onze partners.	In ontwikkeling	In 2025 werken we samen met onze partners een toekomstige aanpak uit rond certificering voor de toeristische sector in Vlaanderen.
We integreren ecologische duurzaamheid volop in onze marketing zodat we bezoekers aanzetten tot duurzamer reisgedrag.	Op de planning voor 2027	Ecologische duurzaamheid zal deel uitmaken van onze marketingstrategie.
Voor de evenementen die we ondersteunen ontwikkelen we een methode om resterende CO2 uitstoot te compenseren.	Op de planning voor 2025	Momenteel wordt een nota opgemaakt over hoe de resterende uitstoot van evenementen wordt gecompenseerd. Indien mogelijk testen we dit in 2026 verder uit in een concrete case.
Met onze investeringsmiddelen zetten we pilots op die inzetten op decarbonisatie en werken op mobiliteit, CO2 compensatie, energie efficiëntie, enz.	Mogelijks op de planning voor 2026	We bekijken momenteel hoe we onze investeringsmiddelen kunnen inzetten om onze sector te ondersteunen op vlak van ecologische duurzaamheid.

Interne organisatie

Actie	Status	Meer informatie
We maken een strategisch vastgoedplan op om de ambities van het Klimaatplan van de Vlaamse Overheid mee waar te maken.	Opgeleverd	Eind 2023 werd het strategisch vastgoedplan van Toerisme Vlaanderen opgeleverd. Zo kunnen we werken naar klimaatneutraal patrimonium tegen 2045.
We zorgen ervoor dat onze werknemers zich duurzamer kunnen verplaatsen met fiets, openbaar vervoer en deelwagen.	Lopend	Onze medewerkers hebben toegang tot fietsdeelsystemen zoals Bluebike en eigen fietsen van de Vlaamse overheid. Via Cambio kunnen onze medewerkers deelwagens en bakfietsen uitlenen. Voor woon-werkverkeer behoren abonnementen voor openbaar vervoer en fietsvergoedingen tot de vaste ondersteuning.

We ontwikkelen een duurzaam reisbeleid voor binnen- en buitenlandse dienstreizen.	Oplevering in 2025	Toerisme Vlaanderen heeft begin 2025 een reisbeleid opgeleverd, in lijn met de richtlijnen van de Vlaamse overheid, zowel voor binnen- als buitenlandse dienstverplaatsingen.
We ondernemen actie om de uitstoot van onze dienstverplaatsingen per wagen te verlagen.	In studie	Het aantal gedeclareerde kilometers voor verplaatsingen met de wagen ligt te hoog om de ambities van het Klimaatplan van de Vlaamse overheid waar te maken. Toerisme Vlaanderen onderzoekt momenteel op welke manier die impact verkleind kan worden.
We ontwikkelen een duurzaam aankoopbeleid.	Lopend	Voor alle entiteiten van de Vlaamse overheid werden tools ontwikkeld om duurzamer aan te kopen. De MVOO tool wijst de weg naar duurzame overheidsopdrachten. De nieuwe Aankooprobot is beschikbaar voor alle entiteiten verbonden aan het Dienstencentrum. Aankopen via dit platform gebeuren in de meeste gevallen via raamcontracten waarin duurzaamheid tot de criteria behoort. Toerisme Vlaanderen zelf heeft onderzoek uitgevoerd naar het aankoopgedrag van medewerkers.
We ontwikkelen duurzaamheidsrichtlijnen voor de evenementen die we zelf organiseren.	Afgerond	De richtlijnen voor duurzamere evenementen werden opgeleverd in 2023. Ze vormen een leidraad voor de organisatie van onze eigen events.
We ontwikkelen duurzaamheidsrichtlijnen voor de catering die we zelf regelen, ook tijdens meetings.	Afgerond	Ook voor catering werden richtlijnen ontwikkeld. Daarin wordt dieper ingegaan op de aspecten van duurzame voeding.
We organiseren opleidingen en activiteiten om onze werknemers te laten bijleren	Lopend	Voor onze medewerkers worden infosessies georganiseerd over

over ecologische duurzaamheid.		ecologische duurzaamheid, waaronder de sessie over de Eiwitshift.
We ontwikkelen een online omgeving waar onze collega's alle informatie over ecologische duurzaamheid in onze organisatie kunnen vinden.	Lopend	Alle informatie over ecologische duurzaamheid is op één plek verzameld op ons intern online platform. Collega's vinden daar informatie over onze ambities, acties, contactpersonen en over de acties die zij zelf kunnen ondernemen om de ecologische impact van onze organisatie te verbeteren.

Regenerate

We dragen bij aan het herstel van natuur en gemeenschappen. Duurzaam toerisme gaat verder dan 'minder schade' – het wil ook positieve impact creëren.

Bestemming

Actie	Status	Meer informatie
Inclusie staat centraal in onze organisatie door te blijven inzetten op Iedereen Verdient Vakantie, Toegankelijkheid en andere inclusiethema's.	Lopend	Toerisme Vlaanderen heeft de voorbije decennia enorme expertise opgebouwd in de inclusieve pijler van duurzaamheid. Het grote netwerk van Iedereen Verdient Vakantie en de kennis over toegankelijkheid zorgen ervoor dat heel wat mensen drempelvrij kunnen genieten van een vakantie in Vlaanderen.
We integreren inclusiethema's in onze marketing.	Lopend	In 2023 en 2024 werd een inclusiescan uitgevoerd voor de marketing en communicatie van Toerisme Vlaanderen. Op basis daarvan wordt een plan van aanpak opgemaakt om inclusie in alle aspecten van onze marketing te integreren.
Via onze marketing zetten we in op spreiding van bezoekers in tijd en ruimte.	Lopend	We zetten actief in op het toeristisch bezoek verleggen van drukbezochte naar minder gekende regio's,

		langere verblijven en reizen buiten het hoogseizoen. Dit door de ontwikkeling en promotie van thematische routes, lokale belevingen en campagnes die inspelen op slow travel, natuurbeleving en cultuur in situ.
Via onze bewonersonderzoeken monitoren we de steun van bewoners voor toerisme in hun leefomgeving.	Lopend	Sinds 2017 worden bewoners van kunststeden en een aantal andere gebieden in Vlaanderen bevraagd over toerisme. Daarin kunnen zij aangeven in hoeverre zij toerisme in hun leefomgeving steunen, welke impact zij daarvan ondervinden en hoe zij de toekomst van toerisme in hun omgeving zien.
In alles wat we ontwikkelen geven we plaats aan de stem van bewoners, ondernemers en bezoekers.	Lopend	Op co-creatieve manier betrekken we de gemeenschap bij de ontwikkeling van nieuwe belevingen. Daar is de Sint-Godelieve Abdij in Brugge met het Tuin Van Heden Project een mooi voorbeeld van.
Via onze gids 'Te gast in het Landschap' hebben we ook aandacht voor aspecten zoals drukte, biodiversiteit en klimaatadaptatie.	Afgewerkt	De gids 'Te Gast in het landschap' werd gepubliceerd in 2024. Daarin staan de principes van Nature First en voorbeelden hoe recreatieve en toeristische activiteiten te ontwikkelen in waardevolle natuur.
Door de ontwikkeling van een transitieproject vergroten we de klimaatgeletterdheid van onze toeristische sector.	In ontwikkeling	Het transitieproject om de toeristische sector te informeren, inspireren en begeleiden krijgt stilaan vorm. Momenteel wordt een analyse gemaakt van de connectie met mogelijke online tools.
Via onze investeringsmiddelen zetten we in op circulariteit, klimaatadaptatie en het bevorderen van biodiversiteit.	In voorbereiding	We bekijken momenteel hoe we onze investeringsmiddelen kunnen inzetten om onze sector te ondersteunen op vlak van ecologische duurzaamheid.

Interne organisatie

Actie	Status	Meer informatie
We laten onze personeelsleden bijleren over het thema inclusie	Lopend	Markante momenten, vrijwilligerswerk in sociale projecten tijdens personeelsdagen, inclusie tijdens personeelsmeetings,...
We laten onze personeelsleden bijleren over het thema ecologische en sociale duurzaamheid	Lopend	We verweven ecologische en sociale duurzaamheid in de activiteiten van onze personeelsdagen, waaronder een Canoe Clean-up en vrijwilligerswerk met een link naar Iedereen Verdient Vakantie (in september 2024).
Sociaal duurzaam personeelsbeleid.	Lopend en geïntegreerd in onze werking	De Vlaamse overheid zet in op een geïntegreerd en inclusief diversiteitsbeleid. Elk agentschap, dus ook Toerisme Vlaanderen, heeft een diversiteitsambtenaar die de acties rond gelijke kansen, diversiteit en inclusie op de werkvloer coördineert.

Finance

We zorgen dat middelen en investeringen bijdragen aan klimaatvriendelijke keuzes. Dat geldt voor ons eigen budget én voor partnerschappen.

Bestemming en interne organisatie

Middel	Status	Meer informatie
We zetten logiessubsidies in om de Vlaamse logies financieel te ondersteunen voor energiebesparende maatregelen.	Lopend	Voor het derde jaar op rij zijn logiessubsidies voor energiebesparende maatregelen beschikbaar. In 2024 zijn er 287 aanvragen ontvankelijk verklaard voor een totaal gevraagd subsidiebudget van bijna 8,5 miljoen euro.
We zetten onze investeringsmiddelen in om onze sector te verduurzamen.	In voorbereiding	Momenteel worden bepaald op welke manier de investeringsmiddelen voor ecologische duurzaamheid zo impactvol mogelijk kunnen worden ingezet.

We voorzien eigen werkingsmiddelen om onze bestemming en interne organisatie te verduurzamen	Lopend	Ieder jaar is 80.000 euro beschikbaar om te werken op ecologische duurzaamheid voor onze bestemming. Deze middelen worden onder andere ingezet voor de ontwikkeling van het transitieprogramma en een oefening rond certificering.

Collaborate

We werken samen met anderen om sneller vooruitgang te boeken. Klimaatactie is een gedeelde verantwoordelijkheid van overheden, bedrijven en reizigers.

Bestemming

Samenwerking	Status	Meer informatie
We blijven ons Reizen naar Morgen netwerk uitbreiden en leggen de link met ecologische duurzaamheid.	Lopend	Ons Reizen naar Morgen netwerk blijft verder groeien en inspireren. Zowel sociale als ecologische aspecten vinden hun plaats hierin.
We nemen een actieve rol op in het NECSTouR netwerk om onze kennis over ecologische duurzaamheid te vergroten.	Lopend	De voorbije jaren nam Toerisme Vlaanderen het presidentschap op van NECSTouR. Daarnaast stond onze organisatie mee aan de wieg van de Climate Hub. De inhoud van die hub werd bepaald door de Climate Task Force met Toerisme Vlaanderen als voorzitter. Samen met NECSTouR en heel wat andere partners werkt Toerisme Vlaanderen mee binnen de
We werken binnen het netwerk van ETC mee aan het verduurzamen van onze bestemming.	Lopend	Toerisme Vlaanderen is lid geworden van Chapter Earth, de klimaatgroep van de ETC. Daarin worden noden besproken en keuzes gemaakt voor gezamenlijke acties. Zo werd op vraag van de groep bvb al een leidraad voor de opmaak van klimaatactieplannen opgemaakt.
We nemen actief mee aan de Transition Pathway for	Lopend	We hebben onze pledges gedeeld met de Europese

Tourism om onze plannen in lijn te houden met de Europese ambities op vlak van ecologische duurzaamheid.		Commissie en nemen actief deel aan de workshops en netwerkmomenten binnen de Transition Pathway for Tourism. Zo blijven we op de hoogte van EU Green Deal regelgeving die een impact heeft op toerisme en leren we van andere bestemmingen.
We zetten in op samenwerking met onze partners om de ecologische impact van toerisme in Vlaanderen te verbeteren.	In voorbereiding	Ecologische duurzaamheid is een complex gegeven. We starten zoveel mogelijk samenwerking op met onze partners om de ecologische impact van toerisme te verbeteren. Voorbeelden van die samenwerking gaan onder andere over de ontwikkeling van het transitieproject en een gezamenlijke denkoefening voor certificering.

Interne organisatie

Samenwerking	Status	Meer informatie
We nemen actief deel aan het netwerk rond duurzaamheid van de Vlaamse overheidsinstanties.	Lopend	Toerisme Vlaanderen neemt actief deel aan het CIFAL Flanders netwerk voor overheidsinstanties. Een aantal keer per jaar komen onze entiteiten samen om van elkaar te leren en gezamenlijke uitdagingen te bespreken.
We zetten een nieuwe interne structuur op om optimaal in te kunnen zetten op en samen te werken rond ecologische duurzaamheid.	In ontwikkeling	Er werd gekozen om intern te werken met een stuurgroep, een team dat werkt op de bestemming en een team dat werkt op de interne organisatie. Zowel stuurgroep als bestemmingsteam zijn al van start gegaan. Het interne team wordt in de eerstvolgende maanden opgezet.
We ontwikkelen een ambassadeursprogramma voor onze eigen collega's om	Overgang in voorbereiding	Ons interne Team Duurzaamheid is opgezet in 2022. Deze groep van

structureel te kunnen bijleren over ecologische duurzaamheid.		enthousiaste collega's kwam tot nu toe vier keer per jaar samen. We werken van hieruit nu verder aan een breder ambassadeursprogramma voor alle collega's. Zo krijgt iedereen de kans om bij te leren, feedback te geven en ecologische duurzaamheid uit te dragen.